

Safet Bandžović, *Rusija i Istočno pitanje: Izazovi deosmanizacije i balkanski odgovori*, Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju, Tom I i II, Sarajevo, 2026, 1.350 str.

Dvotomna studija dr. Safeta Bandžovića *Rusija i Istočno pitanje: Izazovi deosmanizacije i balkanski odgovori*, objavljena 2026. godine u izdanju Instituta za historiju Univerziteta u Sarajevu, predstavlja obimno istraživanje političkih, društvenih i geopolitičkih procesa koji su tokom dugog historijskog perioda oblikovali Balkan. Djelo obuhvata oko 1.350 stranica i više od 3.700 napomena, što svjedoči o širini istraživačkog zahvata i velikom broju korištenih izvora.

Jedna od važnih karakteristika monografije je raznovrsnost historiografske građe. Širok pregled literature iz historije, sociologije, antropologije i teorije historije omogućio je autoru sagledavanje teme iz više perspektiva. Posebna pažnja posvećena je odnosu historije, kolektivnog pamćenja, ideologije i nacionalnog identiteta, pri čemu Bandžović ukazuje na opasnost od mitologizacije prošlosti i njenog političkog instrumentaliziranja.

Središnje mjesto u prvom tomu zauzima analiza *Istočnog pitanja*, evropskih predstava o Osmanskom Carstvu i procesa deosmanizacije. Autor razmatra ulogu velikih sila, posebno Rusije i Velike Britanije, kao i razvoj panslavizma, nacionalizma i različitih oblika orijentalističkih i balkanističkih predstava. Posebno su značajne analize rusko-osmanskih ratova i njihovih posljedica za balkanske narode.

Drugi tom donosi detaljniju analizu ruske politike na Balkanu, odnosa prema Bosni i Hercegovini, Balkanskih ratova, Sarajevskog atentata i međunarodnih odnosa uoči Prvog svjetskog rata. Značajan prostor dat je i sudbini muslimanskog stanovništva koje je tokom procesa deosmanizacije bilo izloženo progonima, prisilnim migracijama i različitim oblicima nasilja. Time se u raspravu uključuju teme koje su u pojedinim historiografskim tradicijama ostajale nedovoljno zastupljene.

Ova historijska monografija predstavlja značajan doprinos savremenoj historiografiji. Njena vrijednost nije samo u obimu obrađene građe već i u nastojanju da se složeni procesi *Istočnog pitanja*, deosmanizacije, nacionalizma i ruske politike sagledaju kritički i u širem evropskom kontekstu.